

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ
หรือที่ใช้ความรุนแรง

Problems of Prevention of Recidivism in Sexual or Violent
Offenses Law Enforcement

ขัษฐชญา ต่องวัฒนา^{1*} และวรรณิภา เมืองถ้ำ²

Khatthachaya Tongwattana^{1*} and Wanwipa Muangtham²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹*Master Student of Laws Sukhothai Thammathirat Open University

²Lecturer from the Faculty of Law Sukhothai Thammathirat Open University

*Corresponding Author Email: khatthachaya@gmail.com

Received: 20 April 2025

Revised: 24 May 2025

Accepted: 26 May 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ 2. เพื่อเปรียบเทียบ บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทย เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร 3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และ 4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรากฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ตำบกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบังคับใช้กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเป็นแนวคิดที่รัฐนำมาใช้ป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดซ้ำ และแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดก่อนที่จะวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ 2) กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทยถูก บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 สาธารณรัฐ ฝรั่งเศสถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เครือรัฐออสเตรเลียถูกบัญญัติไว้ใน The Serious Offenders Act 2018 สำหรับสหราชอาณาจักรถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ค.ศ. 2003 (Criminal Justice Act 2003) โดยกฎหมายของ เครือรัฐออสเตรเลียบัญญัติให้มีการพิจารณาตัดสินหลังนักโทษเด็ดขาดได้ และกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการไว้อย่าง ชัดเจนมีความเป็นไปได้สูง กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรไม่ได้บัญญัติให้มีผลย้อนหลังแก่นักโทษเด็ดขาด 3) บทบัญญัติกฎหมายไทยยังมีข้อบกพร่องในประเด็นการไม่บัญญัติให้ศาลพิจารณาตัดสินหลังนักโทษเด็ดขาดได้ การบังคับใช้กฎหมายให้มี ผลย้อนหลัง และการไม่กำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ไว้ และ 4) เสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำ ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 วรรคหนึ่ง, มาตรา 25 และมาตรา 37 โดยนำการ

พิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาด และมาตรการพิสูจน์ในคดีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเครือข่ายออสเตรเลียมาใช้กับคดีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของประเทศไทย และยกเลิกมาตรา 43 ที่ให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง

คำสำคัญ: การกระทำความผิดซ้ำ, นักโทษเด็ดขาด, การพิจารณาคดีลับหลังจำเลย

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the concepts, theories and principles related to the prevention of recidivism 2. to compare legal provisions concerning the prevention of recidivism in Thailand the Commonwealth of Australia, the French Republic and the United Kingdom 3. to analyze legal issues related to recidivism prevention and 4. to explore recommendations for the development and improvement of laws associated with recidivism prevention. The research was conducted through a document-based study, drawing from various relevant sources such as legal textbooks, theses, research papers, academic articles, websites, statutory laws, and electronic information resources, both from Thailand and abroad. The collected data were then analyzed using content analysis. The research findings revealed that 1) Recidivism prevention laws serve to protect society and victims from repeat offenses while rehabilitating convicted prisoners before they reoffend 2) In Thailand, such laws are enacted in the Prevention of Recidivism in Sexual or Violent Offenses Act B.E. 2565 (2022) in the French Republic, they are codified in the Criminal Code in the Commonwealth of Australia, they are established under The Serious Offenders Act 2018 and in the United Kingdom, they are enacted under the Criminal Justice Act 2003. Australian law uniquely permits in absentia proceedings against convicted prisoners and clearly establishes a high probability standard of proof for prosecutors, French and British laws do not apply retroactively to convicted prisoners 3) Thai legal provisions contain deficiencies regarding in absentia proceedings, retroactive application, and undefined standards of proof and 4) This study recommends amending Sections 22 paragraph one, 25, and 37 of Thailand's Prevention of Recidivism in Sexual or Violent Offenses Act B.E. 2565 (2022) by adopting Australia's approach to in absentia proceedings and standards of proof, and repealing Section 43, which gives the law retroactive effect.

Keywords: Recidivism, Convicted Prisoners, Trial in Absentia

บทนำ

ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำ (Recidivism) โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวกับเพศและการใช้ความรุนแรง เป็นประเด็นที่สร้างความวิตกกังวลให้แก่สังคมไทยมาโดยตลอด แม้ว่าแต่ละปีจะมีการปล่อยตัวผู้ต้องขังจากเรือนจำกว่า 200,000 คน (กรมราชทัณฑ์,

2566) แต่อัตราการกระทำความผิดซ้ำยังคงอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในความผิดร้ายแรง เช่น คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ แม้จำนวนจะไม่มากเมื่อเทียบกับคดีประเภทอื่น แต่อัตราของคดีเหล่านี้กลับส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัยของประชาชน พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จึงถูกตราขึ้นเพื่อยกระดับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยมีมาตรการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การแก้ไขฟื้นฟู การเฝ้าระวัง การคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่ากฎหมายดังกล่าวยังขาดความชัดเจนในหลายประเด็น เช่น การตีความข้อกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาคดีหลังนักโทษเด็ดขาด การใช้บังคับกฎหมายย้อนหลัง และการกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนผ่านกรณีตัวอย่างจากเหตุอาชญากรรมร้ายแรงที่เกิดขึ้นในช่วงหลัง ซึ่งผู้กระทำความผิดมีประวัติกระทำความผิดซ้ำหลายครั้งแต่ยังสามารถกลับออกมากระทำความผิดได้อีก ทั้งที่ควรจะต้องอยู่ภายใต้มาตรการเฝ้าระวังหรือควบคุมตามที่กฎหมายกำหนด เช่น คดีฆาตกรรมและข่มขืนเซลล์สาวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้ต้องหาเมื่อพ้นโทษอาชญากรรมยาวนานและเกี่ยวข้องกับคดีเพศหลายครั้ง แต่กลับพ้นโทษและก่อเหตุอีกครั้ง (ไทย พีบีเอส, 2566)

เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพและความไม่ชัดเจนของตัวบทกฎหมายทำให้มีการตีความกฎหมายที่แตกต่างกันจากผู้บังคับใช้กฎหมาย ปัญหาการตีความเรื่องการพิจารณาคดีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำฯ สามารถพิจารณาลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้หรือไม่ เมื่อยังจับตัวนักโทษเด็ดขาดไม่ได้ศาลก็ไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปได้ ต้องสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความเนื่องจากเกรงว่าไม่ได้พิจารณาคดีต่อหน้าจำเลย ทั้งนี้ ปัญหาเกิดจากกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้พิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ ปัญหาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 43 ที่บัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้มีโทษย้อนหลังแก่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งขัดกับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง เนื่องจากหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนี้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นไปตามหลักนิติธรรม หากให้มีผลย้อนหลังจะก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาด และปัญหากฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการไว้ว่าจะต้องใช้เกณฑ์การพิสูจน์ในระดับใดจึงจะเพียงพอในการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่านักโทษเด็ดขาดมีความเสี่ยงสูงที่จะไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งประเทศไทยได้นำกฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย มาเป็นต้นแบบ แต่ไม่ได้นำเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ของกฎหมายดังกล่าวมาเขียนไว้ให้ชัดเจนว่าพนักงานอัยการจะต้องใช้เกณฑ์การพิสูจน์ระดับใด เพียงแต่ระบุไว้ในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 ว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า” ทำให้เกิดปัญหากฎหมายจะต้องมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีแพ่งคือพิสูจน์เพื่อเอาชนะกันในทางพยานหลักฐานระหว่างคู่ความ หรือมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีอาญาคือพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ส่วนนี้ต่างกับกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียที่เขียนไว้ชัดเจนว่าพนักงานอัยการต้องพิสูจน์ให้เห็นความเป็นไปได้อย่างสูง (A High Degree of Probability) ในการกระทำความผิดซ้ำ

แม้ว่าการพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลยจะเป็นหลักการสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รับรองสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม โดยมีพื้นฐานจากระบบกล่าวหา (Accusatorial System) (คณิต ณ นคร, 2566, น.623) และหลักฟังความทุกฝ่าย (Audi Alteram Partem) ซึ่งได้รับการรับรองในกฎหมายและปฏิญญาระหว่างประเทศ เช่น ICCPR และกฎหมายของหลายประเทศก็ตาม แต่ในกรณีจำเป็น การพิจารณาคดีลับหลังจำเลย (Trial in Absentia) อาจกระทำได้อย่างจำกัดทางกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ โดยเฉพาะในระบบไต่สวน (Inquisitorial System) การพิจารณาดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพเกินสมควร (ศุภกิจ แย้มประชา, 2561, น.194) การที่กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่

ใช้ความรุนแรงของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ไม่มีบทบัญญัติให้ศาลพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้จึงทำให้เกิดปัญหาไม่อาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้เมื่อนักโทษเด็ดขาดไม่ปรากฏตัวต่อศาล ทำให้ไม่สามารถใช้กฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายได้อย่างมั่นคงทั่วถึง การที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับแนวคิดเกี่ยวกับหลักกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งมีบทบาทในการจำกัดอำนาจรัฐและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2563, น.48) หลักนิติธรรมซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่มีขึ้นเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างมีความชอบธรรม โปร่งใส และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, 2559, น.48) และหลักนิติรัฐซึ่งเป็นหลักที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใด ๆ อันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายให้อำนาจ (มานิตย์ จุมปา, 2561, น.87) โดยหลักทั้งสามดังกล่าวเป็นที่มาของหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง อันหลักประกันในกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร และเป็นหลักกฎหมายในรัฐธรรมนูญ แต่กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงของประเทศไทยกลับบัญญัติกฎหมายให้มีผลย้อนหลังแก่การกระทำความผิดที่นักโทษเด็ดขาดได้กระทำไปก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับจึงเกิดปัญหาการใช้กฎหมายขัดกับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง อันเป็นการริดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร ส่วนมาตรฐานการพิสูจน์มีความสำคัญทั้งในด้านของเรื่องหน้าที่สืบและในด้านของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (Weight of Evidence) พยานหลักฐานจะมีน้ำหนักให้เชื่อข้อเท็จจริงไปในทางใดจะต้องนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานการพิสูจน์ที่กฎหมายกำหนดไว้ในคดีประเภทนั้นแล้วจึงจะสามารถวิเคราะห์ใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงโดยให้น้ำหนักพยานหลักฐานในแต่ละคดีได้อย่างมีหลักเกณฑ์ ถ้าไม่มีมาตรฐานการพิสูจน์การใช้ดุลพินิจวิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลจะกลายเป็นเรื่องของความรู้สึกโดยไม่มีหลักเกณฑ์ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2566, น.314) แต่กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการไว้ให้ชัดเจนว่าควรมีมาตรฐานการพิสูจน์ระดับใด ทำให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายว่าควรใช้มาตรฐานการพิสูจน์ระดับใดในคดีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพทั้งของผู้เสียหายและของนักโทษเด็ดขาดไปพร้อมกัน เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 22 วรรคหนึ่ง, มาตรา 25, มาตรา 37 และการยกเลิกมาตรา 43 เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมซ้ำได้อย่างแท้จริง และไม่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงหลักนิติธรรม อันเป็นรากฐานสำคัญของระบบกฎหมายไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ความเป็นมา และความสำคัญของการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง จากแนวคิดทฤษฎีสาเหตุการกระทำความผิด ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเกิดอาชญากรรมมิได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงสาเหตุเดียว หากแต่เกิดจากหลายสาเหตุประกอบกัน แต่นักวิชาการมักอธิบายสาเหตุของอาชญากรรมไปตามแนวความรู้และประสบการณ์ของตนเป็นหลัก เช่น นักสังคมวิทยามักอธิบายว่าอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นักเศรษฐศาสตร์มักอธิบายว่าอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากความยากจน นักจิตวิทยามักอธิบายว่าอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากเหตุทางพันธุกรรมและความบกพร่องทางพันธุกรรมและร่างกาย (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2566, น.139-140) หลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย (Trial in Absentia) ซึ่งหลายประเทศอนุญาตให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ในกรณีที่เหตุอันชอบธรรมที่ต้องคุ้มครองประโยชน์อันใดอันหนึ่งที่มีคุณค่าเหนือกว่าสิทธิในการเผชิญหน้าและเป็นกรณีจำเป็นต้องกระทำโดยไม่อาจใช้วิธีอื่นใดได้ และมีกฎหมายอนุญาตให้ศาลพิจารณาคดีลับหลังจำเลยไว้อย่างชัดเจน (วุฒิพงศ์ จิตอ่อนน้อม, 2565, น.83-84) คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The Human Rights Council – The HRC) ยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักการพิจารณาคดีโดยปราศจากตัวจำเลยมาใช้ แต่การใช้นั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการที่จำกัดไว้ ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (The European Court of Human Rights –The EctHR) ได้แสดงทัศนะในประเด็นของความไปด้วยกันได้ระหว่างสิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาและข้อยกเว้นในการพิจารณาโดยปราศจากตัวจำเลย โดยสรุปไว้ว่า ถ้าหากเป็นกรณีที่มาตรการมาคุ้มครอง อันได้แก่ การแจ้งข้อกล่าวหาอย่างเหมาะสม (Notice to The Accused) การให้สิทธิที่จะมีผู้แทนในการดำเนินคดีทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ (Assistance of Counsel) และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีใหม่ (Right to Retrial หรือ ex novo) การพิจารณาโดยปราศจากตัวจำเลยก็สามารถทำได้ (เพียรรัตน์ ลีลาพงศ์ธร, 2565, น.38) กฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งเป็นต้นแบบของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 (กองบรรณาธิการ สำนักกฎหมาย, 2564, น.4-13) ที่บัญญัติให้มีการพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้หากมีเหตุจำเป็นตามที่กฎหมายกำหนดให้พิจารณาคดีลับหลังในกรณีที่จำเลยไม่มาศาล นอกจากนี้ยังมีหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง (Ex Post Facto Laws) ซึ่งเป็นการเรียกร้องไม่ให้กฎหมายมีผลใช้บังคับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา และหลักการกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ (Standard of Proof) ที่คู่ความฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่ตนกล่าวอ้างหรือโต้แย้งตามหลักทั่วไปของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ระดับด้วยกัน คือ 1) การพิสูจน์ให้เห็นถึงเหตุอันมีพยานหลักฐานเพียงพอ (Probable Cause) 2) การพิสูจน์ให้เห็นถึงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่า (Preponderance of Evidence) 3) การพิสูจน์ให้เห็นว่าพยานหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถืออย่างชัดเจน (Clear and Convincing Evidence) 4) การพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควรหรือปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Beyond Reasonable Doubt) (อุดม รัฐอมฤต, 2557, น.180-186) มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลการวิจัย ได้แก่ การศึกษาวิจัยทางด้านเอกสาร (Document Research) ทำการค้นคว้าหาข้อมูลจาก ตำรา กฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ตัวบทกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องทั้งของ ประเทศไทยและของต่างประเทศ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการ รวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า หลักการพิจารณาดีต่อหน้าจำเลย เป็นแนวคิดสำคัญที่มุ่งประกันสิทธิของผู้ต้องหาในการได้รับการ พิจารณาดีอย่างเป็นธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักฟังความทั้งสองฝ่าย (Audi Alteram Partem) และสิทธิในการมีส่วนร่วมใน กระบวนการพิจารณา (Right to Present) (คณิต ณ นคร, 2566, น.623) หลักการนี้ได้รับการยอมรับในระดับสากล อาทิ ปฏิญญา สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (1948) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) โดยมุ่งเน้นให้การ พิจารณาดีเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส และป้องกันมิให้เกิดความผิดพลาดในการลงโทษผู้บริสุทธิ์ แต่หลักดังกล่าวก็มีข้อยกเว้น คือ หลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย (Trial in Absentia) ซึ่งเป็นข้อยกเว้นที่จำเป็น ที่กฎหมายอนุญาตให้กระบวนการยุติธรรม ดำเนินต่อไปได้แม้จำเลยจะไม่ปรากฏตัว โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือ ต้องมีเหตุผลอันชอบธรรม มีการแจ้งข้อกล่าวหาอย่างเหมาะสม และมีโอกาสให้จำเลยปกป้องสิทธิของตนเอง หากจะให้มีการพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ควรมีกฎหมายอนุญาตให้ศาล พิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดไว้อย่างชัดเจน (วุฒิพงศ์ จิตอ่อนน้อม, 2565, น.83-84) ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวได้รับการ ประยุกต์ใช้ในระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศสฝรั่งเศส (อุดม รัฐอมฤต, 2562, น.224,228) แนวคิด ดังกล่าวต้องดำเนินการโดยไม่กระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิ เช่น การเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการมีสิทธิขอพิจารณาคดีใหม่ (เพียรรัตน์ สีสาวงศธร, 2565, น.35-38) ในทาง กฎหมายอาญา หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง (Ex Post Facto Laws) เป็นหลักพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งใน กฎหมายภายในประเทศและในระดับสากล หลักการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการถูกลงโทษโดยกฎหมาย ที่ไม่มีผลใช้บังคับในขณะที่การกระทำความผิดเกิดขึ้น (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2558, น.29,32) เป็นไปตามหลักนิติรัฐที่ผู้ปกครอง จะต้องปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม การให้กฎหมายมีผลบังคับย้อนหลังจึงขัดต่อหลักความเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ ใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาย้อนหลังย่อมทำให้ประชาชนต้องสูญเสียสิทธิและเสรีภาพ อีกทั้งยังขัดกับหลักนิติธรรม (Rule of

Law) ที่ผู้ปกครองจะต้องคำนึงถึง “กฎของกฎหมาย” หรือ Rule of Law ซึ่งหมายถึงกฎที่บังคับตัวบทกฎหมายเพื่อให้กฎหมายมีความถูกต้องชอบธรรม สอดคล้องกับสามัญสำนึกและเหตุผลอันสมควรของมนุษย์ และยังขัดกับหลักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ที่สอดคล้องกับสามัญสำนึกและเหตุผลของมนุษย์ที่ขณะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเขาควรจะทราบว่าการกระทำของเขาขัดหรือแย้งต่อกฎหมายหรือไม่ การออกกฎหมายย้อนหลังมาเอาผิดและลงโทษบุคคลที่ขณะกระทำการไม่เป็นความผิดจึงไม่เป็นธรรมต่อบุคคลและขัดต่อเหตุผลและสามัญสำนึกของมนุษย์ (ณัฐพงศ์ โปษะบุตร, 2550, น.27-28) ในส่วนของมาตรฐานการพิสูจน์ การจะใช้มาตรฐานการพิสูจน์ระดับใดควรพิจารณาประเภทของคดี ความได้เปรียบเสียเปรียบกันของคู่ความ และความยุติธรรมที่จะก่อให้เกิดแก่คู่ความและสังคม ในคดีอาญา ภาระในการพิสูจน์ความผิดตกอยู่ที่ฝ่ายโจทก์ ซึ่งหากเป็นคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยอันสมควร (Beyond a Reasonable Doubt) ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง (อุดม รัฐอมฤต, 2557, น.180-186) โจทก์จะต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาต้องพิสูจน์ให้เห็นมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป มาตรฐานการพิสูจน์นี้ใช้เฉพาะกับคดีอาญาที่โจทก์เป็นฝ่ายพิสูจน์ความผิดของจำเลยเท่านั้น หากเป็นกรณีบุคคลอื่นในคดีต้องพิสูจน์หรือเป็นการพิสูจน์ในกรณีอื่นที่ไม่ใช่กรณีโจทก์พิสูจน์ความผิดของจำเลยก็ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นจนปราศจากเหตุอันควรสงสัย อย่างเช่นการพิสูจน์ให้เห็นว่าพยานหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถืออย่างชัดเจน (Clear and Convincing Evidence) คือ การที่คู่ความในคดีฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์ต้องมีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและชัดเจนให้น่าเชื่อถือว่า ข้อเท็จจริงน่าจะเป็นไปตามที่ตนกล่าวอ้างหรือโต้แย้ง แต่ไม่ถึงขนาดต้องทำให้เชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควร กรณีจึงอาจกล่าวได้ว่ามาตรฐานการพิสูจน์ระดับนี้อยู่ในระดับ 60 -80 เปอร์เซ็นต์ (จริญ ภักดิธนากุล, 2566 ,น.317-318)

2. การศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทย เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยได้มีการรับแนวทางกฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำจากต่างประเทศมาเป็นต้นแบบในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยเฉพาะจากสาธารณรัฐฝรั่งเศสและเครือรัฐออสเตรเลีย กล่าวคือ นำแนวคิดจาก ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาใช้ในการบำบัดผู้กระทำความผิดด้วยมาตรการทางการแพทย์ภายใต้ความยินยอมของผู้ต้องขัง และนำแนวทางจาก The Serious Offenders Act 2018 ของรัฐวิกตอเรีย มาเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังและคุมขังภายหลังพ้นโทษ โดยมีการแบ่งอำนาจอย่างเหมาะสมระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ แต่ไม่ได้นำมาใช้ทั้งหมด กฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของรัฐวิกตอเรีย บัญญัติเรื่องการพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดไว้ในส่วนที่ 7 คำสั่งคุมขังฉุกเฉิน มาตรา 88 ที่กำหนดให้การพิจารณาคำร้องขอให้คุมขังฉุกเฉินศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาคำร้องและมีคำสั่งลับหลังผู้ถูกคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษได้ และส่วนที่ 10 กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการยื่นคำร้องมาตรา 128 (3) ที่กำหนดให้ศาลพิจารณาลับหลังผู้ถูกคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษได้หากนักโทษเด็ดขาดนั้นไม่มาศาลเพราะเจ็บป่วยหรือด้วยเหตุผลอื่นใด “ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับคำร้องต่อไปในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มาศาล หากศาลพอใจว่า (a) การทำเช่นนั้นจะไม่กระทบต่อผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิด และ (b) เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม กำหนดให้การพิจารณาคดีควรดำเนินต่อไปในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มาศาล” (Victorian Legislation, 2023) ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสในเรื่องมาตรการทางการแพทย์มีการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดหรือนักโทษเด็ดขาดต้องถูกใช้มาตรการทางการแพทย์ในขณะรับโทษในเรือนจำหรือภายหลังพ้นโทษในการบำบัด

ทางการแพทย์โดยการใช้อาหรณ์หรือสารเคมีซึ่งจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดหรือนักโทษเด็ดขาด ซึ่งกฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าให้มีผลย้อนหลัง เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักรที่แม้จะให้อำนาจศาลขยายระยะเวลาการจำคุกได้แต่ก็ไม่ได้บัญญัติให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง ส่วนมาตรฐานการพิสูจน์กฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลียบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 14 (3) และ 62 (2) โดยกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ในการออกคำสั่งเฝ้าระวัง ภายหลังพ้นโทษและคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษของเครือรัฐออสเตรเลีย คือ A High Degree of Probability หรือ “ความเป็นไปได้อย่างสูง” (ปกป้อง ศรีสนิท, 2564, น.512-516) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่สูงกว่ามาตรฐานทางแพ่งทั่วไปในระดับ “การพิสูจน์ให้เห็นถึง พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่า” แต่ต่ำกว่ามาตรฐานทางอาญา ในระดับ “ปราศจากข้อสงสัยตามสมควร” อันเป็นการบ่งชี้ว่าศาล จะต้องมีความมั่นใจอย่างสูงว่าผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดหรือจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ (An Unacceptable Risk) ส่วนประเทศไทยพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ พ.ศ. 2565 ไม่ได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจพิจารณาตัดสิน ภายหลังนักโทษเด็ดขาดได้ และมีการบัญญัติให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง กฎหมายไทยจึงยังขาดกลไกที่ชัดเจนในการให้ศาลมีอำนาจ พิจารณาตัดสินภายหลังนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวแล้ว ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถออกคำสั่งตามมาตรการป้องกันการกระทำ ผิดซ้ำได้ทันทั่วทั้งที่ แตกต่างจากกฎหมายเครือรัฐออสเตรเลียที่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นไว้อย่างชัดเจนว่า ศาลสามารถ ดำเนินการพิจารณาตัดสินภายหลังได้ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรมและสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา เป็นสำคัญ และการบัญญัติบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ พ.ศ. 2565 ที่ให้กฎหมายมี ผลย้อนหลังต่อคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในศาล หรือผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำก่อนวันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ เป็นการขัดต่อหลัก กฎหมายอาญาสากลและหลักนิติธรรม ซึ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะหลัก หลักกฎหมายไม่มีผล ย้อนหลัง (Ex Post Facto Laws) ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย และมีใช้อย่างกว้างขวางในนานาอารยประเทศ ส่วน มาตรฐานการพิสูจน์พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิด ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลัง พ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้...” และมาตรา 37 บัญญัติ ว่า “กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใด ที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิดดังกล่าวได้...”

3. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า การที่กฎหมายไทยไม่นำหลักการพิจารณาตัดสินภายหลังนักโทษเด็ดขาดที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย มาปรับใช้ด้วยทำให้กรณีนี้นักโทษเด็ดขาดไม่มาศาลในวันนัด ศาลไม่ อาจถามเรื่องความประสงค์ของนักโทษเด็ดขาดว่าต้องการทนายความหรือไม่ และศาลก็ไม่กล้าที่จะพิจารณาตัดสินต่อไปโดยไม่มีตัว นักโทษเด็ดขาด ทำได้เพียงออกหมายจับนักโทษเด็ดขาดตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2566 ข้อ 16 วรรคสาม และต้องจำนำคดีออกจากสารบบความเท่านั้น ทำให้ไม่อาจใช้กฎหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ทันทั่วทั้งที่ตรงตาม เจตนารมณ์ของกฎหมาย การที่กฎหมายของประเทศไทยบัญญัติให้กฎหมายมีผลย้อนหลังขัดกับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง

เนื่องจากหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนี้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นไปตามหลักนิติธรรม และยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ได้วางแนวทางไว้ว่า การคุมขังเพื่อความปลอดภัยของสังคม สามารถทำได้โดยต้องมีหลักประกัน 1) เป็นมาตรการสุดท้าย (Last Resort) 2) เป็นกรณีที่ผู้กระทำได้ก่ออาชญากรรมรุนแรงและมีความเป็นไปได้ของผู้กระทำที่จะกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต 3) ต้องมีกระบวนการตรวจสอบตามกำหนดระยะเวลาโดยองค์กรอิสระ (Independent Body) 4) ต้องปฏิบัติกับผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดที่ถูกลงโทษในเรือนจำ และดำเนินการคุมขังเพื่อแก้ไขฟื้นฟูและนำผู้ถูกคุมขังกลับสู่สังคม และ 5) ไม่มีผลย้อนหลัง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักประกันดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ได้กำหนดมาตรการคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษให้สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเกือบทุกข้อ ยกเว้นกรณี “ไม่มีผลย้อนหลัง” (ปกป้อง ศรีสนิท, 2566, น.260) โดยบทเฉพาะกาลมาตรา 43 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กลับกำหนดให้มาตรการตามกฎหมายรวมทั้งการคุมขังภายหลังพ้นโทษนำไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดก่อนวันที่กฎหมายใช้บังคับด้วย การที่กฎหมายของประเทศไทยบัญญัติไว้ในมาตรา 22, และมาตรา 37 เพียงว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า” นักโทษเด็ดขาดจะไปกระทำความผิด อันเป็นการแตกต่างกับกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียที่เขียนไว้ชัดเจนว่าพนักงานอัยการต้องพิสูจน์ให้เห็นความเป็นไปได้อย่างสูง (A High Degree of Probability) ในการกระทำความผิดซ้ำ ทำให้เกิดปัญหานักงานอัยการจะต้องมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีแพ่งคือพิสูจน์เพื่อเอาชนะกันในทางพยานหลักฐานระหว่างคู่ความหรือมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีอาญาคือพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

4. การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมี ดังนี้

4.1 ปัญหาการที่ศาลไม่อาจพิจารณาคดีหลังนักโทษเด็ดขาดได้ การที่กฎหมายของประเทศไทยไม่ได้กำหนดให้มีการพิจารณาคดีหลังนักโทษเด็ดขาดได้ทำให้ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสังคมได้อย่างทันทั่วถึง หากจะให้มีการพิจารณาคดีหลังนักโทษเด็ดขาดได้ควรมีกฎหมายอนุญาตให้ศาลพิจารณาคดีหลังนักโทษเด็ดขาดไว้อย่างชัดเจน ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 25 ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีหลังนักโทษเด็ดขาดได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดในการต่อสู้คดีได้อย่างเพียงพอ

4.2 ปัญหาการที่กฎหมายบัญญัติให้มีผลย้อนหลัง การที่กฎหมายของประเทศไทยบัญญัติให้กฎหมายมีผลย้อนหลังขัดกับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง เนื่องจากหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนี้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นไปตามหลักนิติธรรม และยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ได้วางแนวทางไว้ ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 43 ที่ให้ใช้กฎหมายมีผลย้อนหลังกับกระทำของผู้กระทำความผิดในขณะที่กฎหมายยังไม่ได้บัญญัติเป็นความผิด โดยให้ยกเลิกมาตรานี้

4.3 ปัญหามาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการ การที่กฎหมายของประเทศไทยบัญญัติในมาตรา 22, และมาตรา 37 เพียงว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า” นักโทษเด็ดขาดจะไปกระทำความผิด ทำให้เกิดปัญหานักงานอัยการจะต้องมีมาตรฐานการ

พิสูจน์อย่างในคดีแพ่งคือพิสูจน์เพื่อเอาชนะกันในทางพยานหลักฐานระหว่างคู่ความ หรือมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีอาญาคือ พิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำใน ความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 โดยระบุมาตรฐานการพิสูจน์ของ พนักงานอัยการให้ชัดเจนว่า “มีความเป็นไปได้อย่างสูง”

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ พบว่า โดยหลักแล้วกฎหมายบัญญัติให้ ต้องพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลยแล้วแต่กรณีมีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสาธารณะมากกว่าสิทธิเสรีภาพของจำเลยก็ อาจมีข้อยกเว้นให้มีการพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ กฎหมายที่มีโทษทางอาญาต้องไม่มีผลย้อนหลังหากมีผลย้อนหลัง ต้องเป็นคุณแก่จำเลย การจะใช้มาตรฐานการพิสูจน์ระดับใดควรพิจารณาประเภทของคดี ความได้เปรียบเสียเปรียบกันของคู่ความ และความยุติธรรมที่จะก่อให้เกิดแก่คู่ความและสังคม

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทย เครือรัฐ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร พบว่า เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร ต่างก็มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิคตอเรีย บัญญัติให้มีการพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ในบางกรณี สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักรมีมาตรการทางการแพทย์และการ ขยายระยะเวลาการจำคุกซึ่งบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดที่มีความเสี่ยงจะไปกระทำความผิดซ้ำ แต่กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้มีผล ย้อนหลัง กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิคตอเรีย บัญญัติเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการไว้อย่างชัดเจนว่าต้อง พิสูจน์ให้เห็นว่า “มีความเป็นไปได้อย่างสูง” ส่วนประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติให้ศาลพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ไว้ กฎหมายบัญญัติให้มีผลย้อนหลังกับนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดก่อนที่กฎหมายใช้บังคับ และไม่ได้กำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ ไว้

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ พบว่า ประกอบด้วย 1) ปัญหาการที่ศาลไม่อาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับ หลังนักโทษเด็ดขาดทำให้ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสังคมได้อย่างทันท่วงที ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการ ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 25 ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับ หลังนักโทษเด็ดขาดได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดในการต่อสู้คดีได้อย่างเพียงพอ 2) ปัญหาการที่กฎหมายบัญญัติให้มีผลย้อนหลัง ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ได้วางแนวทางไว้ อันเป็นการขัดกับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังซึ่งเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนและ เป็นไปตามหลักนิติธรรม ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความ รุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 43 ที่ให้ใช้กฎหมายมีผลย้อนหลังกับกระทำของผู้กระทำความผิดในขณะที่กฎหมายยังไม่ได้บัญญัติเป็น ความผิด โดยให้ยกเลิกมาตรานี้ 3) ปัญหามาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการ กฎหมายของประเทศไทยบัญญัติในมาตรา 22,

และมาตรา 37 เพียงว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า” นักโทษเด็ดขาดจะไปกระทำความผิด ทำให้เกิดปัญหาพนักงานอัยการจะต้องมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีแพ่งคือพิสูจน์เพื่อเอาชนะกันในทางพยานหลักฐานระหว่างคู่ความ หรือมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างในคดีอาญาคือพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 โดยระบุมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการให้ชัดเจนว่า “มีความเป็นไปได้อย่างสูง”

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ พบว่าประกอบด้วย 1) ควรปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 25 ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดในการต่อสู้คดีได้อย่างเพียงพอ 2) ควรยกเลิกมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ให้ใช้กฎหมายมีผลย้อนหลังกับกระทำของผู้กระทำความผิดในขณะที่กฎหมายยังไม่ได้บัญญัติเป็นความผิด และ 3) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 โดยระบุมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการให้ชัดเจนว่า “มีความเป็นไปได้อย่างสูง”

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ หลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง และมาตรฐานการพิสูจน์ ล้วนมีรากฐานจากแนวความคิดในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิขั้นพื้นฐานของจำเลยในกฎหมายอาญา หลักการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยเป็นข้อยกเว้นจากหลักการพื้นฐานของสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ซึ่งได้รับการรับรองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) หลักการดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ชัดเจน ได้แก่ จำเลยต้องได้รับแจ้งอย่างเหมาะสมและเข้าใจไม่มาปรากฏตัวในกระบวนการพิจารณา (อุทัย อาทิเวช, 2555, น.88) ผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าศาลจะต้องใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบในการพิจารณาว่าจำเลยละสิทธิในการเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยสมัครใจหรือไม่ หากปราศจากการตรวจสอบอย่างเพียงพอ อาจเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานและทำให้คำพิพากษาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมกับสิทธิมนุษยชนจึงเป็นหัวใจสำคัญของการใช้หลักการนี้ หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง เป็นหลักประกันทางกฎหมายที่คุ้มครองบุคคลจากการถูกลงโทษในสิ่งที่มีใช้ความผิดตามกฎหมายในขณะที่กระทำการ แนวความคิดนี้มีรากฐานจากหลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักนี้ถูกบัญญัติไว้อย่างชัดเจนทั้งในรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เช่น ICCPR การละเมิดหลักนี้ไม่เพียงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของระบบกฎหมาย ส่วนมาตรฐานการพิสูจน์ การจะใช้มาตรฐานการพิสูจน์ระดับใดควรพิจารณาถึงประเภทของคดี ความได้เปรียบเสียเปรียบกันของคู่ความ และความยุติธรรมที่จะก่อให้เกิดแก่คู่ความและสังคม ในคดีอาญา การในการพิสูจน์ความผิดตกอยู่ที่ฝ่ายโจทก์ ซึ่งหากเป็นคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยอันสมควร (Beyond a Reasonable Doubt)

ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง มาตรฐานการพิสูจน์นี้ใช้เฉพาะกับคดีอาญาที่โจทก์เป็นฝ่ายพิสูจน์ความผิดของจำเลยเท่านั้น หากเป็นกรณีบุคคลอื่นในคดีต้องพิสูจน์หรือเป็นการพิสูจน์ในกรณีอื่นที่ไม่ใช่กรณีโจทก์พิสูจน์ความผิดของจำเลยก็ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นจนปราศจากเหตุอันควรสงสัย แม้ทั้งสามหลักการจะมีลักษณะเฉพาะตัว แต่เมื่อพิจารณาในเชิงระบบ จะเห็นว่าทั้งหมดมีเป้าหมายร่วมกันคือการธำรงความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคุ้มครองจำเลยให้ได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ปราศจากอคติ และอยู่ภายใต้กฎหมายที่เป็นธรรม

2. เปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทย เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร ต่างก็มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งกฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิคตอเรีย บัญญัติให้มีการพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้โดยมีเงื่อนไขว่าไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ซึ่งเป็นการออกแบบที่ยืดหยุ่นและมีความสมดุลระหว่างสิทธิของจำเลยและประโยชน์สาธารณะ สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักรมีมาตรการทางการแพทย์และการขยายระยะเวลาการจำคุกซึ่งบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดที่มีความเสี่ยงจะไปกระทำความผิดซ้ำ แต่กฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติให้มีผลย้อนหลัง กฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิคตอเรีย บัญญัติเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการไว้อย่างชัดเจนว่าต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า “มีความเป็นไปได้สูง” ส่วนประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติให้ศาลพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ไว้ กฎหมายบัญญัติให้มีผลย้อนหลังกับนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดก่อนที่กฎหมายใช้บังคับ และได้กำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ไว้กำหนดเพียงว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้” ซึ่งอาจตีความได้ว่ามีระดับของมาตรฐานการพิสูจน์ที่ต่ำ และอาจเปิดช่องให้เกิดการใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวางเกินไป โดยไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอน

3. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือเร่งด่วน เช่น นักโทษเด็ดขาดเจ็บป่วย ไม่มาศาล หรือมีพฤติกรรมหลบเลี่ยงการพิจารณา กระบวนการพิจารณาจึงล่าช้า ส่งผลให้ไม่สามารถออกมาตราการคุมขังหรือเฝ้าระวังได้ทันทั่วทั้ง อันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสังคมต่างจากแนวทางของ เครือรัฐออสเตรเลีย ที่มีการบัญญัติให้สามารถพิจารณาคดีลับหลังได้อย่างชัดเจน โดยมีหลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดอย่างรัดกุม เช่น กรณีที่ไม่มาศาลด้วยเหตุจำเป็น และเมื่อศาลเห็นว่าไม่กระทบต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จึงควรแก้ไข มาตรา 25 ของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้โดยมีเงื่อนไข นอกจากนี้ ปัญหาการใช้กฎหมายย้อนหลังที่ขัดกับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังและหลักนิติธรรมซึ่งมาตรา 43 ของพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้สามารถให้กฎหมายกับการกระทำของผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ ซึ่งขัดต่อหลักการพื้นฐานของกฎหมายอาญาซึ่งได้รับการรับรองทั้งในรัฐธรรมนูญไทย และแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Committee) จึงควรยกเลิก มาตรา 43 เพื่อยึดหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยให้การบังคับใช้กฎหมายมีผลเฉพาะกับการกระทำที่เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับเท่านั้น ส่วนปัญหามาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการที่มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 37 ของพระราชบัญญัตินี้ ใช้ถ้อยคำว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ไม่ชัดเจน

ว่าเป็นมาตรฐานระดับใดในทางกฎหมาย อาจเปิดช่องให้เกิดความคลุมเครือในกระบวนการพิจารณา ว่าควรใช้มาตรฐานการพิสูจน์แบบคดีแพ่ง หรือคดีอาญา และทำให้ศาลและพนักงานอัยการมีภาระในการตีความที่แตกต่างกัน

4. แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ พิจารณาได้ ดังนี้

4.1 แก้ไขปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 25 ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดในการต่อสู้คดีได้อย่างเพียงพอ

4.2 ยกเลิกมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ให้ใช้กฎหมายมีผลย้อนหลังกับกระทำของผู้กระทำความผิดในขณะที่กฎหมายยังไม่ได้บัญญัติเป็นความผิด

4.3 แก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 โดยระบุมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการให้ชัดเจนว่า “มีความเป็นไปได้อย่างสูง”

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

จากข้อค้นพบใหม่สามารถเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ได้แก่ 1) การเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังนักโทษเด็ดขาดภายใต้เงื่อนไขที่เคร่งครัด โดยวางหลักประกันสิทธิของจำเลยควบคู่ไปกับการคุ้มครองสังคม อาทิ การกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดสามารถแต่งตั้งทนายความเพื่อเข้าร่วมการพิจารณา การเปิดช่องให้จำเลยสามารถขอพิจารณาคดีใหม่ได้เมื่อมีเหตุอันสมควร และการระบุเงื่อนไขเฉพาะกรณีที่ศาลจะใช้อำนาจดังกล่าวได้ และ 2) การเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและเครือรัฐออสเตรเลียช่วยให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนากฎหมายในลักษณะ “สมดุลระหว่างสิทธิของผู้ต้องหาและความมั่นคงของสังคม” ซึ่งยังขาดการประยุกต์ใช้ในบริบทของกฎหมายไทย การนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้จึงอาจถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสนับสนุนการยกเว้นหรือแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยภายใต้กรอบแห่งหลักนิติธรรม โดยแก้ไขกฎหมายให้ไม่มีผลย้อนหลังและกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ให้ชัดเจนในคดีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 25 วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก วรรคเจ็ด วรรคแปด ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง และศาลได้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้องให้นักโทษเด็ดขาดทราบโดยชอบแล้วแต่นักโทษเด็ดขาดไม่มาศาล ให้ศาลออกหมายจับนักโทษเด็ดขาดและให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมนักโทษเด็ดขาดรายงานผลการติดตามจับกุมเป็นระยะตามที่ศาลกำหนด

ในกรณีที่ได้ออกหมายจับนักโทษเด็ดขาดและได้มีการดำเนินการตามวรรคสี่แล้ว แต่ไม่สามารถจับนักโทษเด็ดขาดได้ภายในสามเดือนนับแต่ออกหมายจับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อนักโทษเด็ดขาด แต่ไม่ตัดสิทธินักโทษเด็ดขาดที่จะตั้งทนายความมาดำเนินการแทนตนได้

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่เป็นการตัดสิทธินักโทษเด็ดขาดที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีในเวลาใดก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง แต่การมาศาลดังกล่าวไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปแล้วต้องเสียไป

ในคดีที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาตามมาตรานี้ และมีคำสั่งให้ใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำแก่นักโทษเด็ดขาด ถ้าภายหลังนักโทษเด็ดขาดมีพยานหลักฐานใหม่ที่น่าจะทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ นักโทษเด็ดขาดจะมาแสดงตนต่อศาลและยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ต้องยื่นเสียภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง และให้ศาลมีอำนาจสั่งรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลในกรณีเช่นนี้ให้เป็นที่สุด

การรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปแล้วต้องเสียไป การดำเนินการในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา”

1.2 ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 43 ที่ให้ใช้กฎหมายมีผลย้อนหลังกับกระทำของผู้กระทำความผิดในขณะที่กฎหมายยังไม่ได้บัญญัติเป็นความผิด โดยให้ยกเลิกมาตรานี้

1.3 ควรแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 โดยระบุมาตรฐานการพิสูจน์ของพนักงานอัยการให้ชัดเจน ดังนี้ “มาตรา 22 วรรคหนึ่ง เมื่อมีความเป็นไปได้อย่างสูงว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ...” “มาตรา 37 กรณีที่มีความเป็นไปได้อย่างสูงว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิดดังกล่าวได้...”

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดในกรณีที่ศาลพิจารณาคดีลับหลัง เช่น การแต่งตั้งทนายความโดยศาลต้องมีหลักเกณฑ์อย่างไรหากไม่มีตัวนักโทษเด็ดขาดมาแต่งตั้งทนายความสู้คดีได้ เพื่อให้การปรับปรุงกฎหมายมีความสมดุลระหว่างประโยชน์ของสังคมกับสิทธิของผู้กระทำผิด

2.2 ควรมีหลักเกณฑ์ในการให้ศาลกำหนดค่าทนายความที่ศาลตั้งให้นักโทษเด็ดขาดในคดีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เพื่อให้มีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน ลดปัญหาในการตีความกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2566). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์รับตัว - ปล่อยตัว รายปี. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2568, จาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_rec_dist_year.php
- กองบรรณาธิการ สำนักกฎหมาย. (2564). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดออกนอกระบบที่ใช้ความรุนแรง. *จุลนิติ กันยายน-ตุลาคม 2564*, 18(5). บทบรรณาธิการ.
- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย. (2559). *แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย.
- คณิต ณ นคร. (2566). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). วิญญูชน.
- จรรย์ ภักดีธนากุล. (2566). *กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: พบลีซิง.
- ณัฐพงศ์ โพษะบุตร. (2550). หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง. *วารสารพี50 มหาวิทยาลัยสัสซัง*, 50, 27-28.
- ไทย พีบีเอส. (2566). *ก่อเหตุซ้ำ “คดีผิดทางเพศ” ทำทนาย กม. JSOC*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2568, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/327215>
- บรรศักดิ์ อารณโณ. (2563). *คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: พบลีซิง.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). วิญญูชน.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2566). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). วิญญูชน.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2564). *แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1*. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 50(4), 504-531.
- เพียรรัตน์ ลีลาพวงศธร. (2565). การพิจารณาคดีอาญาโดยไม่ปรากฏตัวจำเลย. *วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 51(1), 29-64.
- มานิตย์ จุมปา. (2561). *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- วุฒิพงศ์ จิตอ่อนน้อม. (2565). สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในการตรวจสอบพยานฝ่ายโจทก์: มุมมองจากศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป. *ตุลพาท พฤษภาคม-สิงหาคม 2565*, 69(2), 83-84.
- ศุภกิจ แยมประชา. (2561). สัมผัสคดีต่างประเทศ คำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปคดี Sejdivic v Italy (2006) เกี่ยวกับการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย. *ตุลพาท พฤษภาคม-สิงหาคม 2561*, 65(2), 191-201.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2566). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). วิญญูชน.
- อุดม รัฐอมฤต. (2557). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- อุดม รัฐอมฤต. (2562). วิธีพิจารณาโดยไม่มีตัวจำเลยในคดีอาญา. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 48(2), 220-247.
- อุทัย อาทิวา. (2555). *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง.

Victorian Legislation. (2023). *Serious Offenders Act 2018*. Retrieved 15 January 2025, from
<https://www.legislation.vic.gov.au/in-force/acts/serious-offenders-act-2018/010>